

О.Ю. Гулевич,
*кандидат економічних наук, доцент,
в.о. завідувача кафедри
фундаментальних економічних дисциплін,
Національна академія статистики,
обліку та аудиту*

Сфера послуг в глобальній економіці

В 70- рр. ХХ століття передові і найрозвиненіші країни вступили на шлях постіндустріального розвитку. Трансформація індустріальної економіки у постіндустріальну, або економіку послуг, є найважливішою закономірністю ХХ століття. У сфері послуг створюється 75 % ВВП США і 65 % ВВП країн Західної Європи і Японії [1]. Тобто саме у сфері послуг, а не в промисловості, створюється основний продукт розвинених країн.

Сфера послуг – комплекс підприємств, для яких надання послуг є основним чи побічним видом діяльності [2].

В економіці постіндустріального суспільства виділяються декілька важливих процесів і тенденцій.

По-перше, НТП приводить до інтенсифікації виробництва у промисловості і сільському господарстві і витісненню з них робочої сили. Люди, які втратили місце у цих галузях, зазвичай ідуть працювати в торгівлю, сферу соціальних послуг, туризм. Їхні посади не є високооплачуваними, а швидше низькооплачуваними. Ці працівники займаються так званим побутовим сервісом. Таким чином іде процес «сервисизації» економіки.

По-друге, одночасно із «сервисизацією» відбувається процес інформатизації суспільства. Цей процес потребує залучення до інформаційної діяльності більшої кількості кваліфікованих працівників. Саме цей процес є визначальним при становленні інформаційного суспільства.

По-третє, набирає силу процес інтелектуалізації. Він полягає у кількісному зростанні групи людей, які займаються творчою, інтелектуальною працею. До цієї групи можна віднести не тільки вчених, а також і людей традиційно творчих професій (письменників, журналістів, художників, артистів), але й менеджерів, фінансових аналітиків, лікарів, юристів тощо. Значимість даної групи працівників в економіці невпинно зростає.

Отже, «сервисизація» надає процесу постіндустріалізації масовості, але при цьому зменшує середні доходи працівників сфери послуг. А інформатизація та інтелектуалізація задають основний вектор розвитку постіндустріальної економіки і забезпечують сфері послуг головне місце в сучасній економічній системі.

Під впливом глобалізації сформувались умови для активної інтеграції багатьох послуг у світовий простір, чому сприяє, зокрема, Інтернет.

Величезна кількість послуг стали об'єктами зовнішньої торгівлі. Це такі послуги, як телекомунікаційні, фінансові, інформаційні, консалтинг, менеджмент,

маркетинг, інженерно-будівельні, аудиторські, освітні, туристичні та інші. Важливо те, що тепер розвиток цих послуг надає динамізму і прискорення загальному процесу глобалізації, розширює її межі.

В суспільній думці домінує оцінка глобалізації як процесу, зупинити який неможливо. І на перший план у світовій політиці та економіці висувається не проста задача максимізації вигод від глобалізації. Так, вигодою від глобалізації послуг є прискорення міжнародної дифузії наукових знань, передових технологій, виробничого досвіду, організаційно-управлінських моделей.

Вигоди від глобалізації послуг мають споживачі послуг, оскільки розширюються можливості вибору, під впливом конкуренції знижуються ціни, покращується якість сервісу.

Глобалізація послуг впливає і на гуманітарний процес: розширюється доступ споживачів до високоякісних послуг освіти, медицини, культури, туризму, за рахунок чого підвищується якість життя населення.

Прагнення до кращої якості життя – важливий фактор розвитку сфери послуг і в Україні. Адже попри всі соціально-економічні і політичні негаразди люди, за сприянням інформаційних мереж, потрапляють під вплив глобальних тенденцій, стереотипів соціально-побутової поведінки, які формуються у розвинених країнах, а потім переносяться і на інші країни світу. Тут в першу чергу мова може йти про туристичні послуги. Слід зазначити, що країни з розвинутою ринковою інфраструктурою туризму мають високу частку комерційних послуг в експортних надходженнях – більше 30 % (Греція, Туніс, Єгипет, Туреччина).

Дослідження місця і ролі сфери послуг в економіці розвинених країн дозволяє зробити висновок, що сучасний етап розвитку економіки можна визначити як «економіку послуг». Це пов'язано, насамперед, із суттєвими змінами в структурі економіки і проявляється в тому, що:

- 1) спостерігається випереджаюче зростання темпів виробництва послуг порівняно з матеріальним виробництвом;
- 2) зростає абсолютна чисельність і частка працівників, зайнятих у сфері послуг;
- 3) у світовій торгівлі відбувається постійне збільшення обсягів і підвищення темпів експортно-імпортних операцій у сфері послуг;
- 4) зростає інтенсивність міграційних потоків робочої сили у сфері послуг.

Таким чином, в сучасному світі саме послуги стають важливим результатом праці більшої і невідмінно зростаючої чисельності працівників, а споживання послуг – переважаючим засобом задоволення потреб людини.

Список використаних джерел

1. Економіка зарубіжних країн : [навч. посіб.] / Ю.Г. Козак, В.В. Ковалевський, С.Н. Лебедева та ін.; за ред. Ю.Г. Козака, В.В. Ковалевського. – К: «Центр учбової літератури», 2013. – 292 с.
2. Сидорова А.В. Методи аналізу і прогнозування розвитку підприємств сфери послуг: автореф. дис. ...доктора екон. наук. – Донецьк, 2003. – 24 с.